

23. ต้นตุมกา (ต้นแสลงใจ)

รายละเอียดเนื้อหา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Strychnos nux-blanda* A.W. Hill

ชื่อวงศ์ Strychnaceae

ชื่ออื่น (ของพืชที่ให้เครื่องยา) ตุมกาขาว ชี้กา (ตะวันออกเฉียงเหนือ) มะติง มะติงต้น มะติงหมาก (เหนือ) แสลงเปือ แสลงเปือ แสลงโตน แสลงทม ตุมกาต้น ตั่ง ตั่งต้น เม็ดกะจี้ กระดุมสุนัข ถั่วพิช กระดุมผู้สั้น

ชื่อเครื่องยา ตุมกา

ชื่ออื่นๆของเครื่องยา โกฎกะกลิ้ง ได้จาก เมล็ด

ชื่อพืชที่ให้เครื่องยา แสลงใจ

ลักษณะภายนอกของเครื่องยา:

เมล็ดกลมแบนคล้ายกระดุม มี 4-15 เมล็ด ยาว 1.5-2.2 เซนติเมตร หนา 5-15 มิลลิเมตร มักพบด้านหนึ่งนูน อีกด้านหนึ่งเว้า หรือเว้าทั้ง 2 ด้าน ผิวนอกมีขนสีนวลเหลือบสีเทา ปกคลุมหนาแน่นคล้ายกำมะหยี่ ขนมักเอนไปทางเดียวกัน ขอบมักนูนหนาขึ้น ผิวด้านล่างเห็นขั้วเมล็ด คล้ายจุดนูนขึ้น เนื้อในแข็ง สีขาวแกมสีเหลืองอ่อน ไม่มีกลิ่น เมล็ดมีรสเมาเบื่อ ขมจัด เมล็ดมีพิษ ทำให้ตายได้

สรรพคุณ:

ทุกส่วนของต้นมีพิษ เป็นยาอันตรายมาก ทำให้ถึงตายได้ การนำมาทำเป็นยาต้องฆ่าฤทธิ์ตามกรรมวิธีในหลักเภสัชกรรมไทยเสียก่อน

ตำรายาไทย: เรียกเมล็ดแก่แห้งว่า “โกฎกะกลิ้ง” ใช้เป็นยาขมเจริญอาหาร บำรุงหัวใจ ขับน้ำย่อย เมล็ด มีพิษมากต้องระมัดระวังในการใช้ ทางยา เมล็ดมีรสเมาเบื่อขมจัด บำรุงธาตุ บำรุงหัวใจให้เต็นแรง แก้ อัมพาต แก้อืดโรย แก้ไข้เจริญอาหาร ขับน้ำย่อย กระตุ้นประสาทส่วนกลาง บำรุงประสาท หูดตามูก บำรุงเพศของบุรุษ บำรุงกล้ามเนื้อกระเพาะอาหาร ลำไส้ ให้แข็งแรง แก้อ่อนแอเกิดจากปากคอฟิกการ ขับพยาธิ ขับปัสสาวะ แก้พิษงู พิษตะขาบแมลงป่อง แก้ลมกระเพื่อมในท้อง แก้อคลื่นไส้ แก้ลมพานไส้ แก้อริตสีดวงทวาร แก้อโลหิตพิการ ทำให้ตัวเย็น แก้ลมคูดทวาร ขับลมในลำไส้ แก้หนองใน แก้ไตพิการ แก้เส้นตาย แก้เหน็บชา แก้เนื้อชา แก้กระษัย แก้ปวดเมื่อย

รูปแบบและขนาดวิธีใช้ยา:

ห้ามประชาชนทั่วไปนำมาใช้เอง ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของแพทย์ เนื่องจากมีพิษมาก

องค์ประกอบทางเคมี:

เมล็ดมีอัลคาลอยด์กลุ่มอินโดล ร้อยละ 1.8-5.3 สารสำคัญได้แก่ สตรีกนิน (strychnine) ร้อยละ 1.3 และบรูซีน (brucine) ร้อยละ 1.55 นอกจากนี้ยังพบกรดคลอโรเจนิก โพรตีน และน้ำมันระเหยยากราว ร้อยละ 3 อัลคาลอยด์ strychnine เป็นสารมีพิษ มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง ทำให้เกิดความรู้สึกไวกว่าปกติ กลืนลำบาก กล้ามเนื้อแข็งเกร็ง ชักกระตุก เนื้อในผลสุก พบไกลโคไซด์ loganin ทำให้มีรสขม

การศึกษาทางพิษวิทยา:

ส่วนของเมล็ด ดอก ถักรับประทานเข้าไปทำให้กล้ามเนื้อกระตุก เกร็ง กลืนลำบาก ขาสั่น ชักอย่างแรง หัวใจเต้นแรง ขากรรไกรแข็งและตายได้ ในกรณีไม่ตายพบว่ามิใช่ ตัวชา กล้ามเนื้อเกร็ง หัวใจเต้นเร็ว และเหงื่อออกมากติดต่อกันหลายวัน ขนาดรับประทาน 60-90 มิลลิกรัม ทำให้ตายได้

บทนำบรรยาย

“มะตูมกา” เป็นต้นไม้ที่มีความสำคัญต่อชุมชนไทยเชื้อ บ้านโพธิ์เป็นอย่างยิ่ง เพราะในทุกๆปีในวันออกพรรษาจะมีประเพณีจุดประทีปตูมกา ที่ชาวไทยเชื้อจะนำผลของต้นตูมกาที่มีเปลือกแข็ง ทรงกลม ก้านยาว มาทำไฟตูมกา โดยเมื่อได้ผลสดมาแล้วก็จะนำผลมาขูดผิวสีเขียวออกให้หมด จนเหลือแต่ผิวสีเหลืองนวล จากนั้นก็คว้านเนื้อและเมล็ดออกให้หมด มาผ่าครึ่งแล้วนำไปตากแดดให้แห้ง ก่อนที่จะนำไปเป็นภาชนะในการใส่เทียนไขเพื่อนำไปจุดถวายเป็นพุทธบูชาในคืนวันออกพรรษา ที่วัดคามวาสี นอกจากนี้ต้นมะตูมกาในด้านการรักษา นั้น เรียกได้ว่ามะตูมกาเป็นยาได้ทุกส่วน แต่ก็มีพิษที่อันตรายมากเช่นกัน เพราะฉะนั้นหากจะนำส่วนต่างๆมาใช้ จะต้องมีการฆ่าพิษเสียก่อน